

**Տ. ԱՐՇԱԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆՂԱՆԻՆ ՍԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**
(26 փետրվարի, 2017 թ.)

Յանուն Հօր և Որդույ և Հոգույն Սրբոյ. ամէն:

*«Յորում ցնծայր զուարճացեալ
անտխրական ինդովթեամբ»
(Շարական):*

Սիրելի՛ քույրեր և եղբայրներ,

Այս խոսքերը քաղված են մեր եռամեծ վարդապետներից մեկի, նշանավոր հայրապետ Ներսես Շնորհալու հեղինակած շարականից, որը նվիրված է Բուն Բարեկենդանին՝ այսօրվա տոնին: Շատերդ ծանոթ եք այս տոնին: Ամեն տարի այն նշվում է մեր Եկեղեցում՝ որպես Մեծ պահքի առաջին կիրակի: Բոլոր եկեղեցիներին բնորոշ է այս տոնը: Մեր Եկեղեցում այն անվանվել է Բուն Բարեկենդան՝ բարի կենդանություն, որ ուղղակիորեն առնչվում է մեր նախահայրերի՝ Ադամի և Եվայի դրախտային կյանքի հետ: Բարեկենդանը քաջածանոթ է նաև մեր ժողովրդին՝ մեր ժողովրդական մշակույթից: Շատերդ կհիշեք Հովհաննես Թումանյանի հեքիաթների մեջ նշանավորված Բարեկենդանի կերպարը, երբ ասվում է, որ Բարեկենդանին նախապատրաստվում էին, անուղղ էին հայթայթում և գուցե թե վերջին խնայողությունները նվիրում էին այդ տոնի նախապատրաստություններին:

Քրիստոնեական մշակույթի մեջ Բարեկենդանը նշանավորվել է ժողովրդական տոնախմբություններով ու ուրախություններով: Ինչո՞ւ եմ այս ամենն ասում. ասում եմ, որպեսզի վերստին շեշտադրեմ այն կարևորությունը, ինչ որ ունեցել է Բարեկենդանը մեր ժողովրդի կյանքում: Բայց այս ամենով հանդերձ՝ Բարեկենդանի բուն շեշտադրումը վերաբերում է դրախտին և այն ունի գաղափարական երկու ծալք, երկու խորք և երկու հարթություն: Որպես տոն՝ այն առաջին հերթին պարունակում է հիշատակները մեր նախածնողների՝ Ադամի և Եվայի դրախտային կյան-

քի իրականություն: Եվ երկրորդ, որպես տոն, Բուն Բարեկենդանը մեր հայացքներն ու մտածումները ուղղում է քրիստոնյայի համար ամենանվիրական ու փափագելի նպատակին, թե ինչպես մարդը կարող է վերադառնալ կորսված դրախտ, որից մեր նախահայրերը՝ Ադամն ու Եվան, զրկվեցին՝ Տիրոջ կամքի հանդեպ իրենց անհնազանդություն հետևանքով:

Միրելինե՛ր, այս պատճառով Բարեկենդանի խորհուրդը ընկալելու համար նախ անհրաժեշտ է հասկանալ, թե ինչ է դրախտը: Գուցե ամեն մեկի պատկերացումների մեջ դրախտն ուրվագծվում է տարբեր երանգներով: Դրախտի մասին պատկերացումներ ունեն բոլոր կրոնները: Օրինակ՝ կրոններից մեկը աշխարհային վառ գույներով է ներկայացնում դրախտը՝ այն պատկերելով որպես հմայիչ էակների հետ մշտական կեցություն: Ուրիշ մի կրոն դրախտը ներկայացնում է, որպես երկրային իրողություններից վերացած լինելու մի իրականություն: Քրիստոնեություն մեջ դրախտի մասին պատկերացումները արտացոլված են Ս. Գրքում և մեր եկեղեցական ժառանգությունում: Ի՞նչ է ասում Ս. Գիրքը դրախտի մասին:

Դրախտի մասին առաջին ըմբռնումները արտացոլված են Ս. Գրքի հենց առաջին էջերում: Այստեղ, երբ ներկայացվում է արարչագործությունը, խոսվում է այն մասին, թե ինչպե՞ս Աստված ստեղծեց աշխարհը՝ ողջ տիեզերքը, կենդանիներին, բույսերին և հետո նաև մարդուն: Ապա ասվում է, թե Ադամն ու Եվան զրկվեցին դրախտում, վայելում էին այն ամենը, ինչ ստեղծվել էր Աստծո կողմից և ունեին իշխանություն բոլոր արարածների նկատմամբ: Ահա այս սուրբգրային հաստատման հիման վրա, ինչպես քիչ առաջ հիշեցի Ներսես Շնորհալի Հայրապետին, նա երկնել է իր շարականը: Ի՞նչ է ասում Ներսես Շնորհալին: Նա ասում է, որ Աստված Իր պատկերը (նկատի ունենալով բանականությունը և կամքը) խառնեց հողին՝ այդ հողից ու Իր պատկերից ստեղծելով մարդուն: Մարդուն Իր փառքը շնորհեց և նրան տեղադրեց դրախտում. այստեղ խնդրում եմ ուշադիր՝ դրախտում, որտեղ որ մարդը զվարճանում էր անտիրական ինդություն: Այսինքն՝ դրախտը մի վայր է, ուր չկա լաց, չկա տիրություն, չկա հոգս, չկա թշնամություն, չկա մահ, և չկա այդ ամենի նկատմամբ ո՛չ մի վախ: Տագնապները չեն հուզում մարդկանց. մարդ տագնապ, վախ չունի վաղվա հիվանդությունների նկատմամբ, վերահաս սովի նկատմամբ, թշնամության նկատմամբ: Բայց, դժբախտաբար, այս դրախտը փլուզվում է, որովհետև Ադամը և Եվան անհնազանդ են գտնվում Տիրոջ կամքին, և այստեղ սկիզբ է առնում մարդկային մի նոր ու ողբերգական պատմություն: Մարդու կյանք են ներխուժում

ցավը, տրտմութիւնը, տառապանքը, մահը և վախը. վախ ամեն ինչի նկատմամբ՝ վախ չքավորութիւնից, վախ սովից, վախ մեռնելուց, վախ հիվանդանալուց, և այս վախերի մեջ մարդը անընդհատ ձգտում է վերականգնել կորսված դրախտի պատկերը, ձգտում վերստին վերադառնալ դրախտ, որտեղ չկա հոգս, չկա ցավ, չկա տրտմութիւն:

Եվ Բուն Բարեկենդանի տոնը, սիրելի՛ քույրեր և եղբայրներ, կոչված է ամենքիս հայացքներն ուղղելու այն ճանապարհին, թե ինչպե՞ս կարող ենք վերադառնալ այդ կորսված դրախտին: Արդեն մարդկութեան ողջ պատմութիւնը դրախտին վերադառնալու ձգտում է: Դուք գիտեք, որ բժշկութեան մեջ մի տերմին է օգտագործվում՝ «ինքնաբուժութիւն», գիտեք նաև, որ Աստված կոչվում է բժիշկ, և մարդիկ մեղսագործութիւնից հետո դարձել են հիվանդ, բայց երբ որ մարդը կորցնում է կապը իր բժշկի հետ, նա զբաղվում է ինքնաբուժությամբ: Երբ մենք առանց Աստծո փորձում ենք դրախտը վերականգնել, մեր կյանքում դա հանգեցնում է ավելի մեծ ողբերգութեան, քան կարող էր լինել նման ջանք առհասարակ չգործադրելիս: Ահա, առանց Աստծո, դրախտը վերականգնելու ձգտումն է, որ շատերին դարձնում է հարբեցող, ագահ, իշխանատենչ: Սա ընդամենը մի չարդարացված ինքնաբուժութիւն է՝ կորսված դրախտը վերականգնելու: Բայց ի՞նչ է ասում Շնորհալի Հայրապետը: Նա, իր շարականի մեջ խոսելով Բարեկենդանի մասին, ասում է, որ մարդը անտիրական խնդութեամբ զվարճանում էր, որովհետև միշտ վայելում էր Աստծո տեսութիւնը: Այսինքն՝ մենք դրախտը կարող ենք վերականգնել միայն այն ժամանակ, երբ սկսենք անմիջական զրույցի և խորհրդակցութեան մեջ գտնվել Աստծո հետ, իսկ Բուն Բարեկենդանը մեկնարկն է Մեծի Պահոց շրջանի, և այն երկար ճանապարհի, որը մեզ կոչված է առաջնորդելու Աստծո տեսութեանը:

Սիրելի՛ քույրեր և եղբայրներ, մեզ համար Աստծուն տեսնելու, դրախտը վերականգնելու միակ և ճշմարիտ ճանապարհը Աստծո հետ քայլելն է: Յանկացած փորձ՝ առանց Աստծո՝ կերտելու դրախտ, դատապարտված է ձախողման, ցանկացած փորձ՝ առանց Աստծո՝ հաղթահարելու ներքին վախերը, հաղթահարելու տագնապները, հաղթահարելու հոգսերը, ընդամենը մնալու էր ձախողակ փախուստ իրականութիւնից: Մենք իրականութիւնից չենք կարող փախուստ տալ՝ լուծած լինելով իրականութեան մեջ հառնած հիմախնդիրները: Այդ խնդիրները լուծողը միայն Աստված է, և Ով ասում է. «Ձեր հոգսերը նետեցեք իմ վրա ես պատրաստ եմ այն կրելու» (Հմմտ. Ա. Պետ. Ե. 7, Մատթ. ԺԱ. 28)

Այսօր ամեն մարդ զբաղված է իր հոգսերով, և դժվար թե գտնվի մի մարդ, որը պատրաստ կլինի տեղական սիրահոգաբարձությանը դիմացինի հոգսերը կրել իր ուսերին: Անգամ, եթե այդպիսի պատրաստակամություն դրսևորի, մարդկային տկար ուժերը թույլ չեն տալու, որ ինքը ամբողջական սփոփանք և մխիթարություն բերի այդ հոգսերով ծանրաբեռնված մարդուն: Սակայն Աստված Ինքը կամավորաբար մեզ հրավիրում է մեր հոգսերը փոխանցելու Իրեն, մեզ մնում է ընդամենը հավատալ այդ իրականությունը, հավատալ, որ մենք կարող ենք մեր հոգսերը փոխանցել Աստծուն: Մի՞թե մեզ համար այդչափ թանկ են այդ հոգսերը, մի՞թե այդչափ թանկ են վաղվա մտատանջումներով ծանրաբեռնված զգացումները: Մենք պետք է հրաժարվենք այդ զգացումներից, այդ մտատանջություններից, բայց ոչ թե զբաղվելով ինքնաբուժությամբ, այլ այդ հոգսերը թողնելով Աստծուն:

Ահա այս քառասուն օրերի ընթացքին՝ Մեծի Պահոց չըջանին, մենք պետք է քայլ առ քայլ այդ հոգսերը թողնենք Աստծուն, որպես կատարյալ վստահության արտահայտություն: Մենք պիտի համարձակորեն դիմենք Աստծուն. «Աստված Դո՛ւ ստեղծեցիր մեզ և Դո՛ւ վերացրու մեր հոգսերը, Դո՛ւ տուր մեզ ուժ, Դո՛ւ տուր մեզ կարողություն՝ այդ հոգսերը հաղթահարելու»: Որքան ժամանակ մենք կկարողանանք Աստծո տեսությունը, մերձավորությունը զգալ ու վայելել, այնքան ժամանակ մենք անխոցելի կլինենք ցանկացած հոգսի, վախի ու տագնապի նկատմամբ:

Ուրեմն, սիրելի՛ քույրեր և եղբայրներ, սիրով, հանձնառությամբ, ամենայն համարձակությամբ մուտք գործենք Մեծի Պահոց չըջան, որն ընդամենը հրաժարում չէ կենդանական սնունդից, ընդամենը հրաժարում չէ որոշակի կերակրատեսակներից, այլ այդ ամենի պահպանմամբ՝ առաջին հերթին Աստծո հետ հաղորդակցվելու հնարավորություն: Ես մաղթում եմ բարի երթ մեզ այս ճամփորդության ընթացքին: Թող Աստված օրհնի մեր ընթացքը և մեզ պարզևի համբերատարություն, հարատևություն, Աստծո հետ մերձենալու մեր ընթացքը արդյունավորությամբ պսակելու համար:

Տիրոջ սերը, օրհնությունը՝ ձեզ և մեզ հետ այժմ և հավիտյանս. ամեն:

